

Sivltk 30.10.2025
227/02.02.00/2025

Valmistelija Sivistysjohtaja Virpi Risteelä

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnanvaltuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Iin kunnan talousarviossa on talouden tasapainon lisäksi otettava huomioon strategiset painopisteet ja toimialakohtaiset palvelulupaukset.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava kunnanvaltuuston hyväksymää talousarviota. Lautakuntatasolla voidaan käyttösuunnitelmien yhteydessä määrittää tulosalue- ja yksikkökohtaisesti tarkempia tavoitteita ja toimenpiteitä, joita lautakunnat voivat seurata. Tavoitteiden saavuttaminen varmistetaan väliraportoinneilla ja viranhaltijoiden antamilla katsauksilla. Lopullinen strategisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuma esitetään tilinpäätöksen yhteydessä. Talousarvion laadinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota strategisten ja taloudellisten tavoitteiden asettamiseen ja niiden mittaamiseen.

Opetus ja varhaiskasvatus muodostavat sivistyspalveluiden kokonaisuuden, jossa tilojen käyttö, palveluverkko ja tukipalvelut järjestetään taloudellisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Henkilöstömäärät ja tilojen bruttoneliöt ovat kunnan toiminnassa suurimmat. Hallinnonalan palvelut kattavat suoraan tai välillisesti ison osan kunnan väestöstä. Sivistyspalveluiden hallinto on tiivis kokonaisuus. Hallinnonala jakautuu opetukseen, varhaiskasvatukseen sekä toimialan hallintoon. Toimialan ylin päätöksentekuelin on sivistyslautakunta.

Opetuspalvelut muodostuvat kouluilla annettavasta esiopetuksesta, perusopetuksesta ja lukio-opetuksesta. Perusopetuksen tehtävä on tukea oppilaan kasvua ihmisyyteen ja vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa oppilaalle elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Tavoitteena on edistää sivistystä, tasa-arvoisuutta ja kansainvälisyyttä sekä estää syrjäytymistä. Iin lukion tehtävänä on antaa opiskelijoilleen laaja yleissivistys, jatko-opintokelpoisuus ja edistää työelämätietoisuutta. Lukio tukee opiskelijan edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen.

Opetuksen tavoitteena on tukea lasten, nuorten ja perheiden kokonaisuhyvinvointia osana moniammatillista arjen toimintaympäristöä. Kaikessa toiminnassa korostuu ensisijaisena periaatteena tarkoituksenmukainen ja helposti saavutettava tuki. Opetuksen toimintaa ohjaavat ensisijaisesti Perusopetuslaki- ja asetus, Lukiolaki, Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki sekä muut lapsia ja nuoria koskevat lait ja normistot. Perusopetuksen opetussuunnitelma ja lukion opetussuunnitelma määrittävät opetuksen ja yksiköiden tavoitteita. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain perusteella laadittavat opiskeluhuollon suunnitelmat, oppimisen tuki ja Iin kunnan pedagoginen suunnitelma antavat sisältöä ja suuntaa arjen tasolla tapahtuvalle lasten ja nuorten kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin poluille.

Vuoden 2026 aikana jatketaan vastuullisuuden painopisteen jalkauttamista, oppimisen tukeen liittyvän uudistuksen eteenpäin viemistä ja oppilaaksioton kehittämistä. Keskeisenä kehittämisen kärkenä on edelleen opetuksen ja varhaiskasvatuksen toiminnan, suunnittelun ja hallinnon yhdenmukaistaminen.

Varhaiskasvatuspalvelujen toimintaa ohjataan sekä valtakunnallisilla että kunnan omilla päätöksillä. Varhaiskasvatuspalveluiden toimialaan kuuluvat kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa toteutettava varhaiskasvatus ja esiopetus, perhepäivähoito, avoin varhaiskasvatus, palvelusetelijärjestelmä sekä erilaisten tukien suorittaminen. Varhaiskasvatustoimintaa määritteleviä lakeja ovat mm. varhaiskasvatuslaki, valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta, laki kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta, laki ja asetus yksityisen palveluiden valvonnasta, lastensuojelulaki, perusopetuslaki ja laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista. Varhaiskasvatusta toteutetaan perheiden tarpeista lähtevänä, lapsen hyvinvointia, kasvua, oppimista ja kehitystä edistävänä palveluna. Varhaiskasvatus perustuu valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Varhaiskasvatussuunnitelmissa huomioidaan lasten yksilöllisyys ja palvelujen monimuotoisuus.

Sivistyspalveluiden talousarviossa on vuodelle 2026 selkeä kasvupaine liittyen oppimisen tuen ja tuntijakouudistuksen lakimuutoksiin sekä palkankorotuksiin. Keskitettyjen palkankorotusten vaikutus tulee olemaan sopimuskaudella 25-1/28 yhteensä 7,37%. Lisäksi tiukentunut kuntatalous asettaa haasteita. Näistä syistä johtuen sivistyspalveluiden toimialalla on aloitettu 16.10.2025 yhteistoimintaprosessi, jonka tavoitteena on sekä toiminnallisin että tuotannollisin ja taloudellisin toimenpitein hillitä toimialan kasvutarvetta ja vaikuttaa tasapainottavasti koko kunnan taloustilanteeseen. Jotta vuoden 2026 talousarvion tavoitteisiin on mahdollista päästä, vaatii se talouden sopeuttamista. Sivistyspalveluiden toimialalla toteutettiin vuoden 2025 aikana 300 000€ leikkaukset osana talouden tasapainottamisesta. Saman vuonna kuitenkin oppimisen tuen lainsäädäntö lisäsi kuntien resursointivelvoitetta 0,122 vvh oppilasta kohden. Iin kunnassa tämä tarkoitti kahdeksan henkilötyövuoden lisäämistä opetukseen. Lisäksi tuntijakouudistus astui voimaan samana ajankohtana lisäten resurssipainetta alakoulujen luokille suomen kielen ja matematiikan opetukseen.

Yhteistoimintaprosessilla tavoiteltavilla säästöillä pyritään vaikuttamaan tilanteeseen siten, että pysytään edelleen maltillisessa kasvussa. Yhteistoimintaprosessilla ja määräaikaisen henkilöstön vähentämisellä tavoitellaan 325 000€ säästöjä vuoden 2026 talousarvioon ja 650 000€ säästöjä suunnitelmavuodelle 2027.

Näistä lähtökohdista esitetty talousarvio vuodelle 2026 on laadittu annettuihin tavoitteisiin sopivaksi mutta tavoitteisiin pääseminen edellyttää syyslukukauden 2025 aikana yhteistoimintamenettelyn mukaisen prosessin läpikäymistä. Palvelusuunnitelmassa 2025-2030 on sitouduttu nykyiseen palveluverkkoon ja kulujen sopeuttaminen kohdennetaan sivistystoimen palveluiden ja toimintojen sisälle. Yhteistoimintaprosessi on meneillään talousarvion laatimisen aikana, joten talousarviossa esitettyjen euromäärien edellytyksenä on yhteistoimintaprosessin vieminen loppuun suunnitellulla tavalla.

Henkilöstösuunnitelma päivittyy yhteistoimintaprosessin myötä ja tarkennettu suunnitelma esitellään käyttötalouden hyväksymisen yhteydessä. Yhteistoimintaprosessissa tavoitellaan noin 10 htv:n vähennystä vuodelle 2026 ja 20 htv:n vähennystä suunnitelmavuodelle 2026.

Lautakunnassa esitellään sitovana koko toimialan yhteinen talousarvio ja opetusta ja varhaiskasvatusta tarkastellaan erillisinä kokonaisuuksina käyttötalouden hyväksymisen yhteydessä. Talousarvion liitteinä on nähtävillä henkilöstösuunnitelma ja strategisten tavoitteiden ja palvelulupausten koonti. Riskienhallinnan kokonaisuus esitellään kaikkien toimialojen yhteisenä kokonaisuutena valtuuston talousarvioesittelyn yhteydessä. Kustannuspaikkakohtaiset suunnitelmat esitellään lautakunnalle vuoden 2026 alussa käyttötalouden hyväksymisen yhteydessä.

Toimialan kokonaisuus talouden ja henkilöstösuunnittelun näkökulmista alla esitettyinä.

SIVITYSPALVELUT	TP2024	TA2025	TOT 9/2025	TA2026	TS2027	TS2028
TOIMINTATUOTOT	1 238 666	1 284 706	637 798	1 152 468	1 152 468	1 152 468
TOIMINTAMENOT	-26 851 733	-27 817 197	-20 398 236	-28 700 838	-28 750 339	-29 007 958
TOIMINTAKATE	-25 613 067	-26 532 491	-19 760 438	-27 548 370	-27 597 871	-27 855 490

Sivistyspalvelut (HTV)	TP2022	TP2023	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Vakituiset	345	312	201	244	241,5	241,5	241,5
Määräaikaiset	59	61	57	47	40	40	40
Yhteensä	404	373	258	291	281,5	281,5	281,5

Esittelijä Sivistysjohtaja Risteelä Virpi lin kunta

Päätösesitys

Sivistyslautakunta päättää hyväksyä esitetyn toimialan talousarvion 2026 sillä edellytyksellä, että yhteistoimintaneuvottelut päättyvät tulokseen, joka mahdollistaa esitettyt talousarvioluvut. Henkilöstösuunnitelma tarkentuu yhteistoimintamenettelyn myötä ja hyväksytään valtuuston talousarvioesittelyn yhteydessä.

Talousarvio sisältää toiminnalliset ja strategiset tavoitteet, henkilöstösuunnitelman sekä talouden sitovuustasot ja talousluvut ja esittää näitä edelleen hyväksyttäväksi kunnanhallitukselle ja -valtuustolle.

Päätös